

TẦM QUAN TRỌNG CỦA CÔNG TÁC XÂY DỰNG ĐỘI NGŨ CÁN BỘ CẤP CHIẾN LƯỢC

GS. TS. NGUYỄN MẠCH QUANG THẮNG (*)

Tóm tắt: Xuất phát từ tầm quan trọng của công tác cán bộ, Ban Chấp hành Trung ương khóa XII đã ban hành Nghị quyết số 26-NQ/TW về tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp, nhất là cán bộ cấp chiến lược, đủ phẩm chất, năng lực và uy tín, ngang tầm nhiệm vụ. Bài viết tập trung bàn về tầm quan trọng của công tác xây dựng đội ngũ cán bộ cấp chiến lược - nhiệm vụ then chốt trong công tác xây dựng đảng, cần có quyết tâm chính trị cao của toàn Đảng, toàn dân và cả hệ thống chính trị.

Từ khóa: Cán bộ cấp chiến lược; công tác xây dựng đảng; tầm quan trọng.

Abstract: Based on the importance of personnel work, the 12th Central Executive Committee issued Resolution No. 26-NQ/TW focusing on building up a staff of cadres at all levels, especially those at strategic level with sufficient and adequate qualities, qualifications, and reputation. This paper focuses on the importance of building up a staff of strategic-level cadres - a key task in party building process, which requires high political determination of the entire Party, people and the whole political system.

Keywords: Strategic level cadres; Party building work; importance.

Ngày nhận bài: 08/9/2019 Ngày biên tập: 23/12/2019 Ngày duyệt đăng: 09/01/2020

1. Tầm quan trọng của công tác xây dựng đội ngũ cán bộ cấp chiến lược

Cán bộ cấp chiến lược ở nước ta là những tinh hoa của xã hội, là "nguyên khí của quốc gia.

Có thể thấy ở cán bộ cấp chiến lược những tố chất đặc biệt, vượt trội, thể hiện ở những khía cạnh sau:

Thứ nhất, có tư duy sáng suốt, hiểu và nắm được quy luật vận động của sự vật, hiện tượng cả trong tự nhiên và xã hội, từ đó định hướng nhận thức và hành động đúng đắn cho cộng đồng người mà mình đại diện hoặc quản lý. Tố chất này nếu có được ở đội ngũ những người hoạt động chính trị (chính trị gia hoặc chính khách) chính là hồng phúc cho một chế độ chính trị - xã hội. Bởi vì, với tố chất đặc biệt quan trọng này, họ mới thấu hiểu tình hình đất nước cả trong quá khứ, hiện tại và tương lai để từ đó có thể dự báo được chiều hướng phát triển của sự vật, hiện tượng; từ đó khởi xướng và xây dựng đường hướng phát triển cho tổ

chức và lãnh đạo thực hiện các chính sách đúng đắn. Những người này chỉ được công nhận là nguyên khí quốc gia hoặc giới tinh hoa, hoặc cán bộ cấp chiến lược, khi họ có đủ đức - uy, tầm - trí (một phần do năng khiếu bẩm sinh và cả do quá trình tu dưỡng, rèn luyện, thử thách, học tập bền bỉ và được sát hạch bằng nhiều hình thức).

Thứ hai, cán bộ cấp chiến lược là những người am hiểu lý luận và có khả năng tổng kết thực tiễn, chính họ là những nhân tố làm giàu lý luận. Họ biết lắng nghe, biết tự đổi mới, tự điều chỉnh để hoàn thiện những điều đã có. Cán bộ cấp chiến lược là những người khổi xướng, chủ biên, đồng tác giả của đường lối, chủ trương, chính sách quốc gia, đồng thời là người điều chỉnh chủ trương, chính sách cho phù hợp với hoàn cảnh thực tế để đạt mục tiêu đã định. Họ chính là những người đại diện cho xu hướng phát triển của cộng đồng, là lực lượng tiên phong dẫn dắt cộng đồng thực hiện thành công các chủ trương, chính sách để ra.

Thứ ba, cán bộ cấp chiến lược là những người có khả năng đặc biệt trong việc tổ chức

(*) Giảng viên cao cấp Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

thực hiện cương lĩnh, đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước, biến những điều nêu trong cương lĩnh, đường lối, chính sách thành hiện thực trong cuộc sống. Cán bộ cấp chiến lược phải có khả năng lãnh đạo việc tổ chức thực hiện cương lĩnh, đường lối, chính sách trở thành kết quả cuối cùng, đó chính là trước đo chính xác phẩm chất và năng lực thật sự của cán bộ cấp chiến lược. Họ phải có uy lực để quy tụ tất cả các lực lượng và sức mạnh vì mục tiêu chung.

Thứ tư, cán bộ cấp chiến lược là người hội đủ những phẩm chất đạo đức cách mạng. Họ có năng lực giải quyết tốt những mối quan hệ: cá nhân - tập thể, cái riêng - cái chung, quan hệ bộ phận - tổng thể, dân tộc - quốc tế, nghĩa là phải giải quyết tốt ba mối quan hệ như Chủ tịch Hồ Chí Minh thường đề cập: đối với người, đối với việc và đối với mình.

Thứ năm, cán bộ cấp chiến lược là những người kinh bang tế thế, năng động vượt bậc, quyền biến vạn hóa, luôn "đi bất biến, ứng vạn biến", bản lĩnh kiên trung và mưu lược không những trong mối quan hệ cộng đồng nhỏ mà còn ở cộng đồng lớn như quốc gia và quốc tế.

Thứ sáu, cán bộ cấp chiến lược là những người biết dùng người, như Chủ tịch Hồ Chí Minh nói "dùng nhân như dùng mộc", tức là biết dùng những người giỏi hơn mình, biết bố trí, sắp xếp cán bộ đúng người, đúng việc để phát huy mặt mạnh và hạn chế điểm yếu của từng người, biết cộng và nhân sức mạnh, cũng như biết chia để phát huy sức mạnh nổi trội của từng cá nhân, từ đó hợp lại trong phép cộng và nhân ở cấp độ mới. Họ là những người biết mưu lợi ích cho quốc gia, dân tộc; có đức hy sinh, trong đó có hy sinh danh lợi, thậm chí hy sinh cả tính mạng của mình khi cần, như Chủ tịch Hồ Chí Minh từng nói: "Không vương gì tới vòng danh lợi"⁽¹⁾.

2. Xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp, nhất là cấp chiến lược là nhiệm vụ then chốt trong công tác xây dựng Đảng

Nghị quyết Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương khóa XII của Đảng chỉ rõ: "Cán bộ là nhân tố quyết định sự thành bại của cách mạng; công tác cán bộ là khâu "then chốt" của công tác xây dựng Đảng và hệ

thống chính trị. Xây dựng đội ngũ cán bộ, nhất là cán bộ cấp chiến lược là nhiệm vụ quan trọng hàng đầu, là công việc hệ trọng của Đảng, phải được tiến hành thường xuyên, thận trọng, khoa học, chặt chẽ và hiệu quả. Đầu tư xây dựng đội ngũ cán bộ là đầu tư cho phát triển lâu dài, bền vững". Nghĩa là, xây dựng Đảng là nhiệm vụ then chốt - công tác cán bộ là khâu then chốt của nhiệm vụ xây dựng Đảng - xây dựng đội ngũ cán bộ cấp chiến lược là khâu then chốt của công tác cán bộ. Từ đó, có thể kết luận: xây dựng đội ngũ cán bộ cấp chiến lược chính là nhiệm vụ then chốt của các nhiệm vụ then chốt trong công tác xây dựng Đảng.

Nghị quyết Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương khóa XII nhân định: "Cán bộ cấp chiến lược có bản lĩnh chính trị, kiên định chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, mục tiêu, lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, có tư duy đổi mới, có khả năng hoạch định đường lối, chính sách và lãnh đạo, chỉ đạo tổ chức thực hiện". Nghị quyết cũng chỉ ra rằng: "Một số cán bộ lãnh đạo, quản lý, trong đó có cả cán bộ cấp chiến lược, thiếu gương mẫu, uy tín thấp, năng lực, phẩm chất chưa ngang tầm nhiệm vụ, quan liêu, xa dân, cá nhân chủ nghĩa, vướng vào tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, lợi ích nhóm". Nghị quyết đánh giá: "Sự trưởng thành, lớn mạnh và phát triển của đội ngũ cán bộ 20 năm qua là nhân tố then chốt, quyết định làm nên những thành tựu to lớn, có ý nghĩa lịch sử của công cuộc đổi mới, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Song, những khuyết điểm, yếu kém của một bộ phận không nhỏ cán bộ và những hạn chế, bất cập trong công tác cán bộ cũng là một nguyên nhân chủ yếu làm cho đất nước phát triển chưa tương xứng với tiềm năng, thế mạnh và mong muốn của chúng ta, làm suy giảm niềm tin của nhân dân đối với Đảng và Nhà nước".

Thấy rõ tầm quan trọng của nhiệm vụ then chốt nhất này, Bộ Chính trị đã ban hành Quyết định số 147-QĐ/TW ngày 25/10/2018 thành lập Ban Chỉ đạo xây dựng quy hoạch cán bộ cấp chiến lược nhiệm kỳ 2021-2026⁽²⁾; Ban Bí thư Trung ương Đảng ban hành Quyết định số 148-QĐ/TW ngày 25/10/2018 thành lập

Tổ giúp việc Ban Chỉ đạo⁽³⁾. Nhưng, quy hoạch chỉ là một trong nhiều khâu, chuỗi của quá trình xây dựng đội ngũ cán bộ cấp chiến lược. Đó cả là quá trình phát hiện, xem xét, đánh giá, quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng, thử thách, luân chuyển, bổ nhiệm, để bạt... cán bộ.

Sau bước quy hoạch từng cấp cán bộ đến đầu tháng 8/2019, Bộ Chính trị và Ban Bí thư Trung ương Đảng đã tổ chức lớp bồi dưỡng cho cán bộ dự nguồn ủy viên Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII. Nội dung chương trình học được chia làm 6 phần về nền tảng tư tưởng, lý luận của Đảng, kinh tế, văn hóa - xã hội, xây dựng Đảng và hệ thống chính trị, quốc phòng, an ninh và đối ngoại, kỹ năng lãnh đạo và quản lý (gồm 46 chuyên đề, trong đó có 37 chuyên đề do các chuyên gia trong nước và 9 chuyên đề do các chuyên gia nước ngoài thực hiện). Đây là sự tiếp nối công tác bồi dưỡng cán bộ cấp chiến lược dự nguồn trên cơ sở kinh nghiệm đã tiến hành đối với nhiệm kỳ Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI trước khi bước vào nhiệm kỳ Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII.

3. Toàn Đảng phải luôn chăm lo đến công tác xây dựng đội ngũ cán bộ cấp chiến lược

Về cơ bản, việc chuẩn bị cho Đại hội Đảng, nhất là Đại hội đại biểu toàn quốc của Đảng có hai nội dung chính: 1) Xây dựng văn kiện, trong đó phải thể hiện được đường lối, quan điểm, chủ trương lớn, các nhiệm vụ và giải pháp lớn để thực hiện, kèm theo là những quy tắc về xây dựng Đảng thể hiện trong điều lệ mới; 2) Công tác nhân sự. Không thể so sánh đơn thuần xem nội dung nào quan trọng hơn. Nhưng, trên thực tế, ở những bước ngoặt lớn của sự nghiệp cách mạng thì nội dung thứ nhất có lúc nổi trội hơn, nhưng công tác nhân sự là nội dung được chú trọng đặc biệt. Bởi có cán bộ tốt thì việc gì cũng xong, "cán bộ là cái gốc của mọi công việc", "muôn việc thành công hay thất bại đều do cán bộ tốt hoặc kém".

Để chuẩn bị cho Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng, Đảng ta đã chủ động chuẩn bị về nhiều mặt, trong đó đặc biệt là vấn đề nhân sự, bao gồm cả việc xây dựng đội ngũ cán bộ cấp chiến lược. Tuy vấn đề xây dựng đội ngũ cán bộ cấp chiến lược được

đặt cùng với công tác xây dựng đội ngũ cán bộ nói chung, nhưng cần được đặc biệt quan tâm trong tổng thể công tác xây dựng đội ngũ cán bộ.

Đảng thống nhất lãnh đạo và quản lý công tác cán bộ, cho nên tổ chức Đảng phải trực tiếp phụ trách công tác này; đích thân người đứng đầu ở Trung ương (Tổng Bí thư) phải trực tiếp lo việc này. Tổng Bí thư là người trực tiếp chuẩn bị nêu những ý tưởng để phác thảo đề án, đưa ra thảo luận. Vì vậy, trong triển khai công việc sau Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương khóa XII, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng đã chủ trì nhiều hội nghị để nhấn mạnh thêm yêu cầu phải thận trọng, chặt chẽ, tập trung, dân chủ, công tâm, khách quan, tuyệt đối không được thiên vị, giữ gìn kỷ luật thông tin, bước đi phải chặt chẽ, bởi đây là công việc phức tạp, hệ trọng. Yêu cầu tiêu chuẩn cán bộ phải được nhấn mạnh ở trình độ, hiểu biết tương đối toàn diện trên các lĩnh vực, đặc biệt là trình độ lý luận cơ bản, bởi đây là những người sẽ hoạch định đường lối, chủ trương, lộ trình bước đi sắp tới của đất nước, nên phải nắm chắc tình hình trong nước, quốc tế. Cần chú ý đào tạo, bồi dưỡng những cán bộ có trình độ, hiểu biết về xây dựng Đảng, luật pháp, các trí thức tiêu biểu, các nhà văn hóa, nhà khoa học có uy tín... Đối với ủy viên dự khuyết Ban Chấp hành Trung ương Đảng, không chỉ chú ý về độ tuổi (trẻ), cần đặc biệt coi trọng trình độ, tiêu chuẩn, đây mới là điều chỉnh cốt (cơ cấu cán bộ phải được tính toán hợp lý). Dứt khoát không đưa vào quy hoạch những người có biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, mất đoàn kết, gầy rối nội bộ, tham nhũng, tiêu cực, cơ hội chính trị. Phải làm từng bước, từng nấc chắc chắn, chặt chẽ, bước trước chuẩn bị cho bước sau, cẩn trọng, chuẩn xác cả về nội dung, thời điểm tiến hành; quy hoạch phải được thường xuyên rà soát, qui phát hiện có vấn đề là loại ra ngay, đồng thời bổ sung kịp thời khi cần thiết...

Ở đâu và ở thời kỳ nào cũng vậy, công tác xây dựng đội ngũ cán bộ cấp chiến lược bao giờ cũng là vấn đề đặc biệt quan trọng. Đây cũng là sự trăn trở của Ban Chấp hành Trung ương Đảng thể hiện trong Nghị quyết Hội nghị

lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương khóa XII khi nêu mục tiêu tổng quát: "Xây dựng đội ngũ cán bộ, nhất là cán bộ cấp chiến lược, có phẩm chất, năng lực, uy tín, ngang tầm nhiệm vụ; đủ số lượng, có chất lượng và cơ cấu phù hợp với chiến lược phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc; bảo đảm sự chuyển tiếp liên tục, vững vàng giữa các thế hệ, đủ sức lãnh đạo đưa nước ta trở thành nước công nghiệp theo hướng hiện đại vào năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045 trở thành nước công nghiệp hiện đại, theo định hướng xã hội chủ nghĩa, vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh, ngày càng phồn vinh, hạnh phúc".

Đó cũng là lý do để Ban Chấp hành Trung ương đặc biệt nhấn mạnh đến tiêu chuẩn cán bộ theo hướng:

Một là, phát hiện, lựa chọn từ nguồn quy hoạch những cán bộ tiêu biểu, xuất sắc đã được đào tạo, bồi dưỡng, rèn luyện theo chức danh, nhất là những người đã được thử thách qua thực tiễn, có thành tích nổi trội, có "sản phẩm" cụ thể, có triển vọng phát triển.

Hai là, bổ sung kiến thức, nâng cao trình độ mọi mặt, bồi dưỡng toàn diện về kỹ năng; định kỳ cập nhật kiến thức mới theo từng nhóm đối tượng.

Ba là, xây dựng kế hoạch cụ thể để luân chuyển, điều động giữ vị trí cấp trưởng, phù hợp với chức danh quy hoạch ở địa bàn khó khăn, lĩnh vực trọng yếu, nơi triển khai mô hình mới để thử thách, rèn luyện, nâng cao bản lĩnh chính trị, nhân sinh quan cách mạng, năng lực lãnh đạo toàn diện của cán bộ.

Bốn là, tổ chức các lớp dự nguồn cán bộ cao cấp để chuẩn bị tốt nguồn nhân sự cho các chức danh cấp chiến lược.

Năm là, đánh giá chính xác nhân sự được quy hoạch, giới thiệu bầu cử, bổ nhiệm vào các chức danh cấp chiến lược. Kiên quyết không để lọt những người không xứng đáng, những người chạy chức, chạy quyền vào đội ngũ cán bộ cấp chiến lược.

Sáu là, định kỳ rà soát, bổ sung quy hoạch nhân sự Trung ương Đảng, Bộ Chính trị, Ban Bí thư và các chức danh cán bộ chủ chốt của Đảng, Nhà nước, tổ chức chính trị - xã hội cho các nhiệm kỳ.

Bảy là, tập trung xây dựng Ban Chấp hành Trung ương Đảng theo hướng nâng cao chất lượng, có số lượng và cơ cấu hợp lý, thực sự tiêu biểu về đạo đức cách mạng, bản lĩnh chính trị, trí tuệ, trong sáng, gương mẫu về mọi mặt. Chủ động chuẩn bị nhân sự, xây dựng "hình ảnh" các chức danh lãnh đạo chủ chốt, các đồng chí ủy viên Bộ Chính trị, Ban Bí thư.

Tám là, xây dựng tiêu chuẩn và có kế hoạch, biện pháp đào tạo, bồi dưỡng, rèn luyện, thử thách đối với các ủy viên dự khuyết Ban Chấp hành Trung ương Đảng theo hướng chỉ lựa chọn cán bộ trẻ, thật sự ưu tú, có cơ cấu hợp lý giữa Trung ương và địa phương, giữa các ngành nghề, lĩnh vực trong hệ thống chính trị.

Từ những thành công và hạn chế trong công tác xây dựng đội ngũ cán bộ cấp chiến lược trong suốt chiều dài 90 năm lãnh đạo cách mạng của Đảng ta, đặc biệt trong thời kỳ đổi mới đất nước kể từ Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VI (tháng 12/1986) đến nay, càng cho thấy công tác cán bộ có vai trò đặc biệt quan trọng, là một trong những điểm mấu chốt nhất đảm bảo cho đất nước phát triển bền vững. Để làm tốt công tác này, Đảng phải luôn tự đổi mới, tự chỉnh đốn và vượt qua nhiều khó khăn, thách thức. Trong cuộc thử thách này, Đảng cần phải rũ bỏ mọi đặc quyền đặc lợi, vì chỉ có như vậy mới xây dựng được đội ngũ cán bộ cấp chiến lược toàn tâm, toàn sức phụng sự Tổ quốc, phụng sự cách mạng, phục vụ nhân dân./.

Ghi chú:

(1) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 4, Nxb CTQG-ST, H.2011, tr.187.

(2) Theo Quyết định số 147-QĐ/TW ngày 25/10/2018 của Bộ Chính trị, Ban Chỉ đạo xây dựng quy hoạch cán bộ cấp chiến lược nhiệm kỳ 2021- 2026 gồm 6 đồng chí, do Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng làm Trưởng ban.

(3) Theo Quyết định số 148-QĐ/TW ngày 25/10/2018 của Ban Bí thư, Tổ giúp việc của Ban Chỉ đạo gồm 12 đồng chí.